

राज्यातील अल्पसंख्याक लोकसमुहातील
उमेदवारांकरीता मौलाना आझाद मोफत
शिकवणी व संबद्ध योजना बाबत निकष,
सूचना व कार्यपद्धती--एकत्रित आदेश.

महाराष्ट्र शासन
अल्पसंख्याक विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- मोशियो-२०१८/प्र.क्र.६९/का-९,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक:- २७ जून, २०१८.

वाचा :- १) शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्रमांक-राअआ २०१२/१०८/
प्र.क्र. १८/का-९, दि.२५.६.२०१३.
२) शासन शुध्दीपत्रक, अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्रमांक-मोशियो-२०१७/
प्र.क्र.२४(भाग-१)/का-९, दि.७.३.२०१८.

प्रस्तावना :-

रोजगार उपलब्धतेच्या बाबतीत अल्पसंख्याक समाज इतर समाज घटकांच्या तुलनेत मागे आहे. न्या. राजिंदर सच्चर समितीने केंद्र शासनास सादर केलेल्या अहवालात शासकीय / निमशासकीय सेवा व इतर सार्वजनिक उपक्रमांमधील सेवांमध्ये अल्पसंख्याक लोकसमूहाच्या असलेल्या अत्यल्प रोजगार सहभागाकडे सप्रमाण लक्ष वेधले असून अल्पसंख्याकांचे रोजगार क्षेत्रातील प्रतिनिधीत्व वाढविण्याकरिता शासनाने जाणीवपूर्वक प्रयत्न करण्याची गरज असल्याचे प्रतिपादीत केले आहे.

राज्य सेवा, केंद्रीय सेवा तसेच निमशासकीय सेवांबरोबरच बँकिंग सेवा व इतर सार्वजनिक / खाजगी उपक्रम क्षेत्रातील सेवांमधील प्रवेशाकरिता अल्पसंख्याक लोकसमूहातील (मुस्लिम, ख्रिश्चन, शीख, बौद्ध, पारशी, जैन व ज्यू) उमेदवारांना शासकीय तसेच विश्वसनीय अशा बिगर शासकीय खाजगी संस्थांच्या माध्यमातून प्रशिक्षण देण्याकरिता विशेष योजना सुरु करण्याबाबत अल्पसंख्याकांच्या कल्याणासाठी मा. पंतप्रधानांच्या नवीन १५ कलमी कार्यक्रमांतर्गत मार्गदर्शन सूचना विहित करण्यात आल्या आहेत.

केंद्रीय लोकसेवा आयोगामार्फत घेण्यात येणाऱ्या विविध स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी सन २००९-१० पासून राज्य प्रशासकीय सेवा प्रशिक्षण संस्थेच्या मुंबई, कोल्हापूर, नागपूर व औरंगाबाद येथील प्रशिक्षण केंद्रांमधून दरवर्षी प्रत्येकी १० होतकरु अल्पसंख्याक उमेदवारांना प्रशिक्षण देण्यात येते. याखेरीज यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी, पुणे येथील डॉ.आंबेडकर स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्रामार्फत प्रतिवर्षी १० अल्पसंख्याक उमेदवारांना केंद्रीय लोकसेवा आयोगाकडून घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी प्रशिक्षण देण्यात येते. अशाप्रकारे सद्यःस्थितीत प्रशिक्षण देणाऱ्या राज्य प्रशासकीय सेवा प्रशिक्षण संस्था आणि याखेरीज यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी, पुणे यांच्या प्रशिक्षण केंद्राची प्रवेश क्षमता मर्यादित असल्याने राज्यातील विश्वसनीय अशा नामांकित बिगर शासकीय खाजगी प्रशिक्षण संस्थांमार्फत जास्तीत जास्त अल्पसंख्याक उमेदवारांना स्पर्धा परीक्षांच्या तसेच व्यवसायिक अभ्यासक्रमांतील

प्रवेशाकरिता घेण्यात येणाऱ्या सामाईक प्रवेश परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी प्रशिक्षण दिले गेल्यास अल्पसंख्याक लोकसमुहातील उमेदवारांना अधिकाधिक रोजगार संधी उपलब्ध होऊ शकतील.

राज्यातील अल्पसंख्याक लोकसमुहातील(मुस्लिम,बौद्ध,जैन, ख्रिश्चन, शीख, पारसी व ज्यू) उमेदवारांना शासकीय/निमशासकीय सेवेत संधी उपलब्ध होण्याकरीता केंद्रीय लोकसेवा आयोग/महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (राजपत्रित अधिकारी व अराजपत्रित कर्मचारी संवर्ग), बँकींग सेवा भरती इ. स्पर्धा परीक्षांसाठी तसेच विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमधील प्रवेशाकरीता घेण्यात येणाऱ्या सामाईक प्रवेश परीक्षा आणि इयत्ता १० वी व १२ वी अनुत्तीर्ण अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांसाठी विशेष शिकवणी वर्ग यासाठी राज्यातील विश्वसनीय अशा नामांकित बिगर शासकीय खाजगी प्रशिक्षण संस्थांच्या माध्यमातून प्रशिक्षण देण्यासाठी मौलाना आझाद मोफत शिकवणी व संबद्ध योजना सन २०१३ -१४ या वर्षापासून कार्यान्वित करण्यात आली आहे. सदर योजनेच्या अंमलबजावणी संदर्भात मार्गदर्शक सूचना दि.२५.६.२०१३ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. सदर योजनेची अंमलबजावणी करताना आलेल्या अडचणी विचारात घेऊन संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये निर्गमित केल्या आदेशांमध्ये आवश्यक तेथे सुधारणा करून सदर योजनेची कार्यपद्धती निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मौलाना आझाद मोफत शिकवणी व संबद्ध योजना संदर्भात खालीलप्रमाणे कार्यपद्धती निर्गमित करण्यात येत आहे.

राज्यातील विश्वसनीय अशा नामांकित बिगर शासकीय खाजगी प्रशिक्षण संस्थांच्या माध्यमातून अल्पसंख्याक लोकसमुहातील होतकरु उमेदवारांना पुढील क्षेत्रात प्रशिक्षण देण्याकरिता "मौलाना आझाद मोफत शिकवणी व संबद्ध योजना" कार्यान्वित करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

- १) केंद्रीय लोकसेवा आयोग नागरी सेवा परीक्षा.
- २) राज्य लोकसेवा आयोग स्पर्धा परीक्षा (राजपत्रित अधिकारी संवर्ग).
- ३) राज्य लोकसेवा आयोग स्पर्धा परीक्षा (अराजपत्रित कर्मचारी संवर्ग).
- ४) बँकिंग सेवा परीक्षा.
- ५) विविध व्यवसायिक अभ्यासक्रमांमधील प्रवेशाकरिता घेण्यात येणाऱ्या सामाईक प्रवेश परीक्षा (सीईटी).
- ६) इयत्ता १० वी व इयत्ता १२ वी मध्ये अनुत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांसाठी विशेष शिकवणी वर्ग.

२. योजनेंतर्गत प्रशिक्षण देण्यासाठी प्रशिक्षण केंद्रे :-

केंद्रीय/ राज्य लोकसेवा आयोगामार्फत घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षा, बँकींग सेवा स्पर्धा परीक्षा, विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमधील प्रवेशाकरिता सामाईक प्रवेश परीक्षा यासाठी प्रशिक्षण आणि इयत्ता १० वी व १२ वी अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसाठी शिकवणी वर्गाकरिता राज्यातील मुंबई, ठाणे, अमरावती, औरंगाबाद, नागपूर, पुणे, नाशिक या शहरांमध्ये प्रशिक्षण केंद्रांची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येईल. राज्यातील प्रशिक्षण केंद्रे व त्यांच्याशी संबंधित जिल्ह्यांची यादी पुढीलप्रमाणे आहे :-

प्रशिक्षण केंद्र	संबंधित जिल्हे
मुंबई	मुंबई (शहर) आणि मुंबई (उपनगर),
ठाणे	ठाणे, पालघर, रायगड, सिंधुदूर्ग, रत्नागिरी.
पुणे	पुणे, सोलापूर, कोल्हापूर, सातारा, सांगली
नाशिक	नाशिक, धुळे, नंदूरबार, जळगांव, अहमदनगर
औरंगाबाद	औरंगाबाद, जालना, परभणी, नांदेड, हिंगोली, लातूर, बीड, उस्मानाबाद.
अमरावती	अमरावती, अकोला, वाशिम, यवतमाळ, बुलडाणा.
नागपूर	नागपूर, भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर, गडचिरोली, वर्धा.

३. वेगवेगळ्या भागांमधील प्रशिक्षण वर्गामध्ये प्रवेशासाठी उमेदवारांकरिता पात्रतेचे सर्वसाधारण निकष व प्रशिक्षणाच्या सर्वसाधारण अटी:-

- १) उमेदवार धार्मिक अल्पसंख्याक (मुस्लिम, बौद्ध, जैन, ख्रिश्चन, शीख, पारसी व ज्यू) समाजातील असावा.
- २) उमेदवार महाराष्ट्र राज्याचा अधिवासी असावा.
- ३) या सर्व प्रशिक्षणाचा लाभ फक्त प्रशिक्षणापुरता असेल. उमेदवारांना निवासाची व भोजनाची व्यवस्था स्वतः करावी लागेल.
- ४) एकूण प्रशिक्षणार्थी उमेदवारांपैकी ३० % जागा मुलींसाठी राखीव असतील. जर प्रशिक्षणासाठी विहित केलेल्या मानकांची पूर्तता करणाऱ्या पुरेशा अल्पसंख्याक मुली उपलब्ध होऊ शकल्या नाहीत तर मुलींसाठी राखीव असलेल्या जागा संबंधित अल्पसंख्याक प्रवर्गातील मुलांमधून समायोजित करण्यात येतील.
- ५) प्रशिक्षण योजनेसाठी उमेदवारांची निवड गुणवत्तेनुसार करण्यात येईल. मात्र समान गुण मिळाल्याच्या परिस्थितीत ज्या उमेदवारांचे वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्न कमी असेल अशा उमेदवारांना प्रशिक्षणासाठी प्राधान्य देण्यात येईल व याकरिता तहसिलदार किंवा विशेष कार्यकारी अधिकारी यांनी दिलेला उत्पन्नाचा दाखला ग्राह्य धरण्यात येईल.

४. प्रशिक्षण योजनेचे भाग व सर्वसाधारण कार्यपद्धती:-

भाग १- अल्पसंख्याक लोकसमुहातील उमेदवारांचे शासकीय सेवेतील प्रमाण वाढविण्याकरिता लोकसेवा आयोग स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्वतयारी करिता प्रशिक्षण:-

राज्यातील अल्पसंख्याक लोकसमुहामधील उमेदवारांचे शासकीय सेवेतील प्रमाण वाढविण्यासाठी केंद्रीय लोकसेवा आयोग तसेच महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत घेण्यात येणाऱ्या विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी प्रशिक्षण कार्यक्रमांतर्गत पुढील प्रशिक्षणाचा समावेश असेल.

(१) केंद्रीय लोकसेवा आयोगामार्फत घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी प्रशिक्षण (भा.प्र.से., भा.पो.से. इ.)

(२) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत राजपत्रित पदांच्या भरतीसाठी घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी प्रशिक्षण (उप जिल्हाधिकारी, पोलीस उप अधिक्षक, तहसिलदार इ.)

(३) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाकडून अराजपत्रित पदांच्या भरतीसाठी घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी प्रशिक्षण (पोलीस उपनिरीक्षक, विक्रीकर निरीक्षक, मंत्रालयीन सहाय्यक, लिपीक -टंकलेखक (इ.)

उमेदवारांसाठी अटी व शर्ती :- योजनेचा लाभ घेण्यासाठी इच्छुक उमेदवारांनी पुढील अटी व शर्तीची पूर्तता करणे आवश्यक राहिल.

(१) उमेदवाराने कोणत्याही मान्यताप्राप्त विद्यापीठातून ५५ % किंवा त्यापेक्षा जास्त गुणांसह पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी.

(२) उमेदवाराने केंद्रीय लोकसेवा आयोग / राज्य सेवा आयोग यांच्यामार्फत आयोजित करण्यात येणाऱ्या नागरी सेवा परीक्षांसाठी विहित करण्यात येणाऱ्या इतर सर्व अर्हतांची पूर्तता करणे अनिवार्य आहे.

(३) सर्वसाधारणपणे प्रशिक्षणाचा कालावधी १० महिने असेल. प्रशिक्षणासाठी उमेदवारांची निवड ही दरवर्षी प्रमुख वर्तमानपत्रातून जाहिरात देऊन करण्यात येईल. प्रशिक्षण सर्वसाधारणपणे ऑगस्टमध्ये सुरु होईल.

(४) या योजनेसाठी उमेदवारांची निवड पदवी परिक्षेत अर्जित केलेल्या गुणांनुसार गुणवत्तेवर आधारित करण्यात येईल.

(५) या प्रशिक्षणाचा लाभ उमेदवारांना एकदाच घेता येईल. तथापि, जे उमेदवार पूर्व परीक्षा उत्तीर्ण होतील, मात्र मुख्य परीक्षा उत्तीर्ण होऊ शकणार नाहीत, अशा उमेदवारांना प्रशिक्षणाची अतिरिक्त एक संधी देण्यात येईल. जे उमेदवार पूर्व परीक्षा व मुख्य परीक्षा उत्तीर्ण होतील, परंतु मुलाखत परीक्षा उत्तीर्ण होऊ शकणार नाहीत, अशा उमेदवारांना प्रशिक्षणाच्या दोन अतिरिक्त संधी देण्यात येतील.

लाभार्थी संख्या :-

या योजने अंतर्गत प्रत्येक वर्षासाठी एकूण १००० पदवीधर उमेदवारांना प्रशिक्षणाची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येईल. त्यामधील २५० उमेदवारांना केंद्रीय लोकसेवा आयोगामार्फत घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी, २५० उमेदवारांना महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत राजपत्रित पदांसाठी घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी व ५०० उमेदवारांना महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या अराजपत्रित पदांसाठी घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्वतयारीसाठी प्रशिक्षण देण्यात येईल.

भाग २- अल्पसंख्याक लोकसमुहातील उमेदवारांचे बँकींग क्षेत्रातील सेवांमधील प्रमाण वाढविण्यासाठी बँकींग स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्वतयारी करिता प्रशिक्षण :-

राज्यातील अल्पसंख्याक लोकसमुहामधील उमेदवारांचे बँकींग सेवेतील प्रमाण वाढविण्यासाठी बँकींग सेवा भरती मंडळामार्फत घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धा परीक्षांच्या पूर्व तयारीकरिता प्रशिक्षण देण्यात येईल.

उमेदवारांसाठी अटी व शर्ती :- योजनेचा लाभ घेण्यासाठी इच्छुक उमेदवारांनी पुढील अटी व शर्तीची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

- १) उमेदवारांनी कोणत्याही मान्यताप्राप्त विद्यापीठातून ५५ % किंवा त्यापेक्षा जास्त गुणांसह पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी किंवा या संदर्भात निर्धारित केलेली अर्हता धारण केलेली असणे आवश्यक आहे.
- २) बँकींग सेवा भरती मंडळामार्फत आयोजित करण्यात येणाऱ्या परीक्षांसाठी विहित केलेल्या इतर सर्व अर्हता उमेदवारांकडे असणे अनिवार्य आहे.
- ३) प्रशिक्षणाचा कालावधी ६ महिने किंवा शासन निर्धारित करेल इतका असेल. प्रशिक्षणासाठी उमेदवारांची निवड ही दरवर्षी प्रमुख वृत्तपत्रांतून जाहिरात देऊन करण्यात येईल. हे प्रशिक्षण सर्वसाधारणपणे ऑक्टोबरमध्ये सुरु होईल.
- ४) या योजनेसाठी उमेदवारांची निवड पदवी परिक्षेत अर्जित केलेल्या गुणांनुसार गुणवत्तेवर आधारित करण्यात येईल.
- ५) या प्रशिक्षणाचा लाभ उमेदवारांना केवळ एकदाच घेता येईल. प्रशिक्षणार्थी उमेदवाराने संबंधित प्रशिक्षण योजनांचा लाभ यापूर्वी घेतलेला नसल्याबाबतचे शपथपत्र संबंधित प्रशिक्षण संस्थेने त्या उमेदवारांकडून घेणे बंधनकारक असेल.

लाभार्थी संख्या :-

या प्रशिक्षण कार्यक्रमांतर्गत प्रत्येक वर्षी ४०० अल्पसंख्याक उमेदवारांना प्रशिक्षण देण्यात येईल.

भाग ३- तांत्रिक तसेच व्यवसायिक अभ्यासक्रमांसाठी घेण्यात येणाऱ्या सामायिक प्रवेश परीक्षांच्या पूर्वतयारीसाठी प्रशिक्षण :-

अभियांत्रिकी, वैद्यकीय, व्यवस्थापन, सनदी लेखापाल, विधी व इतर तत्सम उच्च अभ्यासक्रमासाठी घेण्यात येणाऱ्या सामाईक प्रवेश परीक्षांच्या पूर्व तयारीसाठी प्रशिक्षण सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येईल.

उमेदवारांसाठी अटी व शर्ती :-

- १) उमेदवाराने संबंधित अभ्यासक्रमामधील प्रवेशाकरिता घेण्यात येणाऱ्या सामाईक प्रवेश परीक्षेसाठी विहित केलेल्या अटींची पूर्तता करणे अनिवार्य आहे.
- २) या प्रशिक्षणाचा लाभ उमेदवारांना केवळ एकदाच घेता येईल. प्रशिक्षणार्थी उमेदवाराने संबंधित प्रशिक्षण योजनेचा लाभ यापूर्वी घेतलेला नसल्याबाबतचे शपथपत्र संबंधित प्रशिक्षण संस्थेने त्या उमेदवारांकडून घेणे बंधनकारक असेल.
- ३) प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांची निवड त्यांनी माध्यमिक शालांत परीक्षा/उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षेमध्ये अर्जित केलेल्या गुणांनुसार गुणवत्तेवर आधारित केली जाईल.

लाभार्थी संख्या :-

या प्रशिक्षण कार्यक्रमांतर्गत एकूण ६०० अल्पसंख्याक उमेदवारांना प्रशिक्षण देण्यात येईल. एकूण ६०० जागांपैकी २०० जागा वैद्यकीय शाखा अभ्यासक्रम, २०० जागा अभियांत्रिकी व वास्तुशास्त्र अभ्यासक्रम व उर्वरित २०० जागा सनदी लेखापाल, व्यवस्थापन, विधी या व तत्सम इतर व्यवसायिक अभ्यासक्रमांसाठी राखून ठेवण्यात येतील.

भाग ४- माध्यमिक शालांत परीक्षा व उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षेमध्ये अनुत्तीर्ण झालेल्या अल्पसंख्याक विद्यार्थी/विद्यार्थीनींसाठी विशेष शिकवणी वर्ग :-

माध्यमिक शालांत परीक्षा व उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षेमध्ये अनुत्तीर्ण झालेल्या अल्पसंख्याक लोकसमुहातील विद्यार्थी/विद्यार्थीनींना पुन्हा परीक्षेस बसून उत्तीर्ण होण्यास सहाय्य करण्याकरिता विशेष शिकवणी वर्ग सुरु करण्यात येतील.

उमेदवारांसाठी अटी व शर्ती :-

१) सर्वसाधारणपणे प्रशिक्षणाचा कालावधी १० महिने किंवा शासन निर्धारित करेल इतका असेल.

२) या शिकवणी वर्गाचा लाभ इयत्ता १० वी व इयत्ता १२ वीच्या परीक्षेस बाहेरून बसणाऱ्या उमेदवारांना तसेच मदरशांमधून शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना देखील देण्यात येईल.

३) उमेदवारांसाठी कमाल वयोमर्यादा २५ वर्षे इतकी असेल. या योजनेतर्गत जे विद्यार्थी / विद्यार्थीनी तुलनेने कमी गुणांनी अनुत्तीर्ण झाले असतील अशा विद्यार्थ्यांना प्राधान्य देण्यात येईल.

लाभार्थी संख्या :-

या विशेष शिकवणी वर्ग कार्यक्रमांतर्गत इयत्ता १० वी मध्ये अनुत्तीर्ण झालेल्या नियमित तसेच बाहेरून परीक्षेस बसणाऱ्या व मदरशांमधील १००० विद्यार्थी/विद्यार्थीनींना, तर इयत्ता १२ वी मध्ये अनुत्तीर्ण झालेल्या नियमित तसेच बाहेरून परीक्षेस बसणाऱ्या व मदरशांमधील १००० विद्यार्थी/ विद्यार्थीनींना शिकवणी वर्गाचा लाभ देण्यात येईल.

५. प्रशिक्षण संस्थांच्या निवडीचे निकष:-

लोकसेवा आयोग स्पर्धा परीक्षा, बँकींग सेवा स्पर्धा परीक्षा आणि व्यवसायिक अभ्यासक्रमाकरिता घेण्यात येणाऱ्या सामाईक प्रवेश परीक्षांच्या पूर्वतयारीसाठी आयोजित करण्यात येणाऱ्या प्रशिक्षण कार्यक्रमाकरिता तसेच इयत्ता १० वी व इयत्ता १२ वी अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांकरिता विशेष शिकवणी वर्ग चालविण्यासाठी राज्यातील मुंबई, पुणे, ठाणे, औरंगाबाद, नागपूर, नाशिक व अमरावती येथील नामांकित खाजगी प्रशिक्षण संस्थांची निवड करण्याकरिता प्रमुख वृत्तपत्रांमधून व्यापक प्रसिध्दी दिली जाईल व स्पर्धा परीक्षा क्षेत्रात कार्यरत असणाऱ्या नामांकित संस्थांची निवड शासनामार्फत करण्यात येईल. उपरोल्लोखित ७ शहरात प्रत्येकी १०० किंवा शासन निर्धारित करेल इतक्या उमेदवारांसाठी प्रशिक्षणाची सुविधा उपलब्ध करण्यात येईल. प्रशिक्षण संस्थांची निवड पुढील निकषांच्या आधारे करण्यात येईल.

१) संस्था शासन मान्य /नॉंदणीकृत असावी.

२) संस्थेस भरतीपूर्व प्रशिक्षणाचा/शैक्षणिक परीक्षा पूर्व तयारीचा किमान ५ वर्षांचा अनुभव असावा.

- ३) संस्थेकडे आवश्यक प्रमाणात पूर्णकालिक किंवा अंशकालिक, अनुभवी प्रशिक्षक वर्ग असणे आवश्यक राहिल.
- ४) प्रशिक्षण संस्थेकडे वर्ग खोल्या, प्रशिक्षण साहित्य, ग्रंथालय, पिण्याचे पाणी, स्वच्छतागृह, आधार संलग्न बायोमेट्रीक यंत्र इत्यादी सुविधा असणे आवश्यक राहिल.
- ५) ज्या संस्थांचे युपीएससी /एमपीएससी/बँकिंग/सामायिक प्रवेश परीक्षा यामध्ये उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचे प्रमाण जास्त आहे अशा संस्थांना प्राधान्य देण्यात येईल.
- ६) संबंधित संस्थेने प्रशिक्षणासाठी निवड झालेल्या उमेदवारांची नावे, पत्ते व त्यांचे फोटो संस्थेच्या संकेत स्थळावर (वेबसाईट) प्रदर्शित करणे आवश्यक राहिल.

६. प्रत्येक प्रशिक्षण कार्यक्रमासाठी अल्पसंख्याक प्रवर्गनिहाय उपलब्ध जागा/संख्या:-

सदर योजनेअंतर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रमासाठी अल्पसंख्याक लोकसमुहनिहाय उमेदवारांची संख्या पुढीलप्रमाणे असेल.

अ.क्र.	अभ्यासक्रम	मुस्लिम	खिश्त्रन	पारसी	जैन	शीख	बौद्ध	एकूण
१	यु.पी.एस.सी.	१३८	२०	१०	२०	१२	५०	२५०
२	एम.पी.एस.सी. (राजपत्रित पदे)	१३८	२०	१०	२०	१२	५०	२५०
३	एम.पी.एस.सी. (अराजपत्रित पदे)	२७६	४०	२०	४०	२४	१००	५००
४	बँकिंग परीक्षा	२२०	३०	१५	३०	२५	८०	४००
५	सामाईक प्रवेश परीक्षा (सीईटी)	३३०	६०	३६	६६	४८	६०	६००
६	इयत्ता १० वी व १२ वी अनुत्तीर्ण अल्पसंख्याक विद्यार्थी/ विद्यार्थीनीसाठी विशेष शिकवणी	११००	१४०	१००	१४०	१००	४२०	२०००
	एकूण	२२०२	३१०	१९१	३१६	२२१	७६०	४०००

एखाद्या अल्पसंख्याक लोकसमुहातील उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास, त्याऐवजी अन्य अल्पसंख्याक लोकसमुहातील उमेदवारास प्रवेश देण्यात येईल. एखाद्या अल्पसंख्याक लोकसमुहातील पुरेशा मुली उपलब्ध होऊ शकल्या नाहीत तर, मुलींसाठी राखीव असलेल्या जागा संबंधित अल्पसंख्याक प्रवर्गातील मुलांमधून समायोजित करण्यात येतील.

७. प्रशिक्षण संस्थांना टप्पानिहाय अदा करण्यात येणाऱ्या अनुदानाचे प्रमाण:-

प्रशिक्षण संस्थांना उक्त योजनेअंतर्गत शासनाकडून पुढील टप्प्यात अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येईल.

अ.क्र.	टप्पा	युपीएससी/एमपीएससी		बँकिंग परीक्षा	सामायिक परीक्षा (सीईटी)	इयत्ता १० वी १२ वी अनुत्तीर्ण अल्पसंख्याक विद्यार्थी/ विद्यार्थीनींसाठी विशेष शिकवणी
		राजपत्रित	अराजपत्रित			
१	संस्थांची निवड केल्यानंतर	२५%	२५%	२५%	१०%	१०%
२	पूर्व परीक्षेनंतर	२५%	२५%	--	६०%	७०%
	सामाईक परीक्षा प्रशिक्षण					
३	मुख्य परीक्षेनंतर	२५%	२५%	५०%		
४	अंतिम निकालानंतर /मुलाखतीनंतर	२५%	२५%	२५%	३०%	२०%

प्रशिक्षणार्थी उमेदवारांची प्रशिक्षण वर्गातील किमान ८५% आधारसंलग्न बायोमेट्रीक उपस्थिती, तसेच फक्त प्रत्यक्षात परीक्षेस बसलेल्या उमेदवारांच्या प्रमाणात व शासन वेळोवेळी निर्धारित करील, अशा अटीच्या अधीन राहून प्रशिक्षण संस्थेस निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल.

८. योजनेंतर्गत प्रशिक्षण संस्थांना अदा करण्यात यावयाची रक्कम:-

निवड झालेल्या प्रशिक्षण संस्थांना खाली दर्शविल्याप्रमाणे कमाल अनुदान उपलब्ध करून दिले जाईल.या अनुदानामध्ये सर्व शिकवणी खर्च आणि शुल्क यासह पाठ्यपुस्तके व लेखन साहित्य यांचा समावेश असेल.

योजना/ अभ्यासक्रम	संस्थांना अदा करण्यात यावयाची रक्कम /निधी
केंद्रीय नागरी सेवा परीक्षा	रु. २५,०००/- प्रति उमेदवार किंवा संस्थेमार्फत आकारण्यात येणारी फी यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम.
राज्य नागरी सेवा परीक्षा (राजपत्रित)	रु.२०,०००/- प्रति उमेदवार किंवा संस्थेमार्फत आकारण्यात येणारी फी यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम.
राज्य नागरी सेवा परीक्षा (अराजपत्रित)	रु. १५,०००/- प्रति उमेदवार किंवा संस्थेमार्फत आकारण्यात येणारी फी यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम.

बँकींग परीक्षा	रु. ८,०००/- प्रति उमेदवार किंवा संस्थेमार्फत आकारण्यात येणारी फी यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम.
सामाईक प्रवेश परीक्षा (सीईटी)	रु. २०,०००/- प्रति उमेदवार प्रती वर्ष किंवा संस्थेमार्फत आकारण्यात येणारी फी यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम - दोन वर्षासाठी कमाल मर्यादा रु. ४०,०००/-.
इयत्ता १० वी व १२ वी अनुत्तीर्ण अल्पसंख्याक विद्यार्थी / विद्यार्थीनींसाठी विशेष शिकवणी वर्ग	इयत्ता १० वी साठी प्रति उमेदवार रु.४,०००/- व इयत्ता १२ वी साठी प्रति उमेदवार रु.५,०००/- किंवा संस्थेमार्फत आकारण्यात येणारी फी यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम.

९. प्रशिक्षणासाठी लाभार्थी निवड प्रक्रिया-

- (१) मौलाना आझाद मोफत शिकवणी व संबद्ध योजना अंतर्गत वेगवेगळ्या प्रशिक्षण कार्यक्रमासाठी विहित करण्यात आलेल्या उमेदवारांच्या पात्रतेच्या निकषांची पूर्तता करणाऱ्या इच्छुक उमेदवारांकडून अर्ज प्राप्त करून घेण्यासाठी शासकीय वेबसाईटवर तसेच प्रमुख स्थानिक जास्त खपाच्या वृत्तपत्रांमधून शासनस्तरावरून जाहिरात देण्यात येईल.
- (२) मौलाना आझाद मोफत शिकवणी व संबद्ध योजना अंतर्गत प्रशिक्षणासाठी इच्छुक असलेल्या उमेदवारांकडून प्राप्त झालेल्या अर्जांची छाननी करून सदर योजनेअंतर्गत वेगवेगळ्या प्रशिक्षणासाठी विहित करण्यात आलेल्या पात्रतेच्या निकषांची पूर्तता करणाऱ्या पात्र उमेदवारांची प्रशिक्षण केंद्र असलेल्या जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी नियुक्त करतील अशा उप जिल्हाधिकारी दर्जाचे अधिकारी यांचेमार्फत निवड करण्यात येईल.
- (३) सदर योजनेअंतर्गत प्रशिक्षणासाठी निवड करण्यात आलेल्या उमेदवारांनी केंद्र शासनाच्या या अथवा इतर योजनेचा लाभ घेतलेला नाही याबाबत जिल्हाधिकारी कार्यालयामार्फत खातरजमा करून घेण्यात यावी.
- (४) उक्त योजनेअंतर्गत प्रशिक्षणाकरिता निवड करण्यात आलेल्या उमेदवारांची अंतिम यादी जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून शासनास सादर करण्यात येईल.
- (५) जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून शासनास प्राप्त झालेल्या विद्यार्थ्यांच्या यादीमधून विद्यार्थ्यांचे त्या त्या जिल्ह्यातील शासनाने निवड केलेल्या प्रशिक्षण संस्थांना वाटप करण्यात येईल.

१०. योजनेचे सनियंत्रणाबाबत कार्यपद्धती--

- (१) प्रशिक्षण संस्थेमध्ये प्रशिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांचा आधारसंलग्न बायोमेट्रीक उपस्थितीबाबत मासिक व तिमाही अहवाल प्रशिक्षण संस्थेने शासनास उपलब्ध करून देणे आवश्यक राहिल.
- (२) संबंधित प्रशिक्षण संस्थांमध्ये प्रशिक्षण घेत असलेल्या उमेदवारांपैकी ८५% आधारसंलग्न बायोमेट्रीक उपस्थिती असलेल्या उमेदवारांची यादी, तसेच परीक्षेसाठी नावनोंदणी केलेल्या व परीक्षेस बसलेल्या प्रशिक्षणार्थ्यांचा सविस्तर तपशील उदा. प्रवेशपत्र, आवेदनपत्र, निकालपत्र, उमेदवारांकडून प्राप्त झालेली शपथपत्र इ. शासनास सादर करणे आवश्यक राहिल. ८५%

आधारसंलग्न बायोमेट्रीक उपस्थितीची अट व इतर माहितीची पूर्तता करणाऱ्या संस्थांनाच वेगवेगळ्या टप्प्यामध्ये अनुज्ञेय असलेले अनुदान वितरीत करण्यात येईल.

(३) प्रशिक्षित उमेदवारांचा आधारकार्ड क्रमांकासह डाटाबेस ठेवणे, उमेदवारांशी संपर्क व समन्वय ठेवणे, निवड झालेल्या उमेदवारांच्या नावाची यादी, फोटो व आधार क्रमांक इ. माहिती प्रशिक्षण संस्थेने शासनास सादर करणे व संबंधित संस्थेच्या संकेतस्थळावर (वेबसाईटवर) प्रदर्शित करणे आवश्यक राहिल.

(४) आवश्यकता असल्यास प्रसंगानुरूप उमेदवारांची चाळणी परीक्षा घेणे.

(५) जिल्हाधिकारी कार्यालयामार्फत प्रशिक्षण संस्थांना प्रशिक्षण दरम्यान प्रत्यक्ष भेटी देऊन उक्त योजनेच्या अंमलबजावणी संदर्भात खातरजमा करण्यात येईल आणि त्याबाबतचा अहवाल शासनास सादर करण्यात येईल.

विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमामधील प्रवेशाकरीता घेण्यात येणाऱ्या सामाईक प्रवेश परिक्षा (सीईटी) हा अभ्यासक्रम ११ वी तसेच १२ वी या दोन वर्षांचा असल्याने त्याचा कालावधी दोन वर्षांचा राहिल. प्रशिक्षण संस्थेत ११ वी सीईटी साठी प्रवेश घेतलेले विद्यार्थी पुढील वर्षीच्या १२ वी सीईटी प्रशिक्षणासाठी पात्र राहतील.

११. या योजनेंतर्गत होणारा खर्च "मागणी क्र. झेडई-१,२२३५, सामायिक सुरक्षा व कल्याण, २०० इतर कार्यक्रम, राज्य योजनांतर्गत योजना (०१) अल्पसंख्यांकांना सहाय्य, (०१) (०१) मोफत शिकवणी व संलग्न योजना याकरिता सहाय्यक अनुदान (२२३५ ए ०८९) या लेखाशिर्षाखाली दर्शविण्यात येईल व त्या त्या वित्तीय वर्षात या शीर्षाखाली उपलब्ध तरतुदीतून भागविण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०६२७१४३०३९६६१४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दि.मा.सोनवणे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव,
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव,
- ३) मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव,
- ४) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन,
- ५) अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय,
- ६) सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई,
- ७) महालेखापाल, १/२ (लेख व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा), मुंबई / नागपूर,
- ८) सर्व विभागीय आयुक्त,

- ९) महासंचालक, यशदा, पुणे,
- १०) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, (प्रसिध्दीसाठी),
- ११) सर्व जिल्हाधिकारी,
- १२) संचालक, तंत्रशिक्षण/व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण/वैद्यकीय शिक्षण /उच्च शिक्षण/
शालेय शिक्षण,
- १३) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई,
- १४) निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- १५) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई,
- १६) सर्व मा. मंत्री/मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
- १७) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- १८) विभागातील सर्व अधिकारी/कार्यासने,
- १९) निवडनस्ती (कार्यासन ९).